

Kompetenceplan for historie på Steiner HF

Indledning

Rudolf Steiner skolen er tolvårig med en otteårig grundskole og en fireårig overskole/overbygning. Denne kompetenceplan relaterer sig til overskolen/overbygningen i faget historie dækkende for undervisningen fra 9. til 12. klassetrin. På Steinerskolerne tilrettelægges undervisningen, så et fags progression og sammenhæng er tilpasset den unges alder. Således danner den almene udvikling af det unge menneske grundlag for de faglige temaer, der undervises i for hver årgang. Læs mere i "Introduktion til Rudolf Steiner-skolens læreplan".

Ved godkendelsen af den toårige Steiner-hf for skolernes 11. og 12. klassetrin skal hf-læreplanen i faget følges og for Historie B's vedkommende ses kravene i læreplanen for Kultur- og samfundsfaggruppen.

Flerfaglige- og enkeltfaglige forløb

Det fremgår af denne, at "Undervisningen tilrettelægges, så hvert fag indgår i fire til seks forløb. Hvert fag skal indgå i mindst to flerfaglige forløb og i mindst ét enkeltfagligt forløb. I flerfaglige forløb indgår alle tre fag. De flerfaglige forløb udgør mindst halvdelen af den samlede undervisningstid."

De tre fag kan derfor med fordel tilrettelægges som hovedfagsundervisning i perioder, hvor der i mindst to af perioderne er inddraget timer og kernestof fra to eller tre af fagene. Dette skal fremgå af studieplanerne for fagene.

Opgave i historie og dansk

Herudover er der krav om en historieopgave, som skal skrives i et samspil med faget dansk. I Steiner HF vil denne kunne indgå som en del af et periodehefte, men også i andre former.

Fagets samspil med andre fag

Der lægges yderligere op til samspil med andre fag – her kan en historisk eller religiøs belysning af kunst (billedkunst) eller litteraturen (dansk) indgå som perspektivering i den alderstilpassede spejling i temaerne for klassetrinnet. Eller en samfundsmæssig/kulturel belysning af demografiske forhold (geografi).

For Historie A ses kravene i hf-læreplanen for faget.

Link til de to læreplaner: <https://uvm.dk/gymnasiale-uddannelser/fag-og-laereplaner/laereplaner-2017/hf-laereplaner-2017>

Formål og perspektiv

Historie handler om at forstå menneskehedens udvikling, hvad der har skabt den fra oldtiden til i dag og om sammenhængen mellem tidligere tider og nutiden.

Undervisningen dækker emner både fra dansk historie, europæisk historie og verdenshistorien og relationen mellem dem.

Formålet med faget er at give eleven en forståelse for historien som en proces, der kan iagttages som en kontinuitet i udviklingen fra det ene til det andet, samt at der sker springvise hændelser som føjer noget nyt til. Eleven skal også opnå en forståelse for både det genuine og det almene ved de enkelte hændelser og de enkelte epoker. Et vigtigt mål er at gøre eleverne fortrolige med historiefagets metodik, dvs. vurdering og brug af kilder, således at de får en mere indgående forståelse for, hvordan historisk kundskab etableres, og hvilke faktorer der bevirker historisk erindring.

Faget tager sigte på at kunne påvise sammenhænge og lave synteser og herigennem vise, at historieforståelse er genstand for tolkninger og resultatet af forskellige positioner. Mennesket som erkendende, erfarende og tænkende væsen står centralt i faget.

Faget skal bidrage til indsigt i og forståelse for den historiske og filosofiske baggrund for idealer og værdier, som har præget udviklingen af kulturer og samfund og været en arena for menneskets bevidsthedsudvikling. En sådan indsigt kan også lægge grunden til en nuanceret og åben dialog og forsoning på tværs af historiske modsætningsforhold.

Gennem arbejdet med historie skal eleven udvikle evnen til at forstå og foretage værdivalg. Ved at identificere forskellige tænkemåder, og hvordan de har påvirket mennesker og samfund, kan eleven bedre forstå samtiden.

Emneområder

Begivenhedshistorie:

Oldtiden fra jægersamfund til højkultur

Emnet omfatter civilisationens fremvækst fra ældre stenalder til antikkens organiserede stater. Fokus er på beskrivelsen af mennesket som kulturskaber i mødet med de naturgivne forudsætninger. Under emnet behandles hovedtræk af bl.a. megalitkulturen, flodkulturer og det græsk-romerske rige. Herunder også filosofi- og idehistorie.

Middelalderen fra Vestromerrigets fald til renæssancetiden

Delingen af det romerske kejserrige danner baggrund for en gennemgang af den vesteuropæiske middelalder, både som en højkultur i sig selv og som en forudsætning for det moderne Europa. Der gives en kort gennemgang af kirkens udvikling som grundlag for det moderne samfund. Desuden behandles Danmarks tilblivelse og middelalder. Endelig gennemgås også hovedtræk af riger uden for Europa, herunder det arabiske rige.

Tidlig moderne tid fra renæssancen til udbruddet af 1. verdenskrig

Centrum for dette emne er modernitetsprincippet. Her gennemgås den videnskabelige, kunstneriske og samfundsmæssige udvikling. Desuden stilles der fokus på individualisering, national identitet og de store forandringer af menneske-

og verdensbilledet. Endelig rettes blikket mod verden uden for Europa i behandlingen af kolonialismen, imperialismen og de deraf følgende kulturmøder.

Tiden fra Versailles-freden til Murens fald

Her gennemgås hovedlinjerne i det 20. århundredes udvikling med fokus på magtkampen mellem kommunisme, marxisme og demokratisk kapitalisme. Desuden arbejdes med fremkomsten og udviklingen af velfærdsstaten. Endelig lægges der vægt på afkoloniseringen af verden og fremkomsten af nye stater.

Den nye verdenssituation efter 1989 til i dag

Opløsningen af Sovjetunionen danner baggrund for en gennemgang af den postmoderne situation, nye strømninger og følgerne af globaliseringen, såvel økonomisk/politisk som kulturelt. Desuden stilles fokus på Danmarks internationale position og Europas udvikling. Endelig diskuteres en mulig ny verdensorden.

Historie som fagdisciplin

Der foretages en diskussion om, hvorfor man skal forholde sig til fortiden, opmærksomhed rettes på egen tankegang og materiel stilling i verden som skabt af fortiden, hvorved eleven selv bliver en del af historien og må forstå sig selv ud fra historien. Samtidig vækkes elevens opmærksomhed for, at nutidens samfund kan ændres, ligesom fortiden har ændret sig.

Hvad det er, der forandrer historien og samfundet - de materielle vilkår eller mennesket som nytænkende og forandrende.

Diskussion om historie som en udviklingstanke foretages både som en årsags-virkningsdiskussion og ved ideen om en evolutionstanke, hvor mennesket bevæger sig fra primitivitet til civilisation - herunder den teleologiske tilgang til historien.

Forståelse af årsag og virkning i historien søges, herunder problemet med den tilbageskuende tilgang til begivenheden, hvor årsag og virkning tilsyneladende står klart. Herved går andre samtidige begivenheder tabt der kunne have været årsager til andre virkninger. Historien kommer på den måde til at fremstå som et nødvendigt hændelsesforløb i stedet for et af de mulige hændelsesforløb, herunder diskussion af kontrafaktisk historie.

Metode og didaktik

Her arbejdes med to hovedtemaer – at opnå et bevidst forhold til kilder samt perspektivering og belysning gennem den sammenlignende metode af forskellige tidsepoker. Metodekundskaben tilegnes gennem det konkrete arbejde med begivenhedshistorien, hvor historiske biografier kan bidrage til at eksemplificere tidsepoker. De historiske personligheds valg og vilkår i en bestemt tidsalder kan give eleverne mulighed for at spejle sig i deres egen identitetsdannelse. Belysningen af aspekter af historisk og kulturel forandring (som er et didaktisk princip for Historie B) kan blandt andet ske gennem en perspektivering af menneskets bevidstheds udvikling ved sammen med eleverne at analysere historiske

personligheders handlemuligheder og betydning i andre tidsepoker end dem, de har levet i.

Kompetencemål:

Begivenhedshistorie

Undervisningen giver mulighed for at kunne:

- gennemgå centrale udviklingslinjer, perioder og begivenheder i Danmarks historie, Europas historie og verdenshistorien fra antikken til i dag, herunder sammenhænge mellem den nationale, regionale, europæiske og globale udvikling
- belyse og diskutere ideologiernes kamp i det 20. århundrede, herunder betydningen og konsekvenserne af globaliseringen
- dokumentere og analysere kulturmøder i europæisk historie, herunder samspillet mellem den vestlige kulturkreds og den øvrige verden
- redegøre for dansk historie og identitet
- redegøre for og sammenligne samfundsstrukturer i forskellige kulturer, herunder styreformer før og nu
- redegøre for kirkens rolle og funktion som europæisk kulturdannende faktor
- redegøre for historiske epoker og perioder og drøfte periodiseringsprincipper/problemer i forbindelse med forklaringer af samfundsmæssige forandringer
- præsentere en historisk person og drøfte hvordan samtidige ideer og samfundsforhold har påvirket personens tænkemåde og handlinger
- give eksempler på kontroversielle historiske emner og drøfte modstridende årsagsforklaringer til en historisk hændelse
- reflektere over en kommende ny verdensorden

Historie som fagdisciplin

Undervisningen giver mulighed for at kunne:

- reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende
- give eksempler på og analysere samspillet mellem materielle forhold, ideer og mentalitet
- opnå kendskab til vigtige diskussioner inden for historie som fagdisciplin

Metode

Undervisningen giver mulighed for at kunne:

- indsamle historiske kilder og kunne identificere kilder som primære eller sekundære i forhold til det emne der arbejdes med
- indsætte kilden i sin samtidige kontekst og vise hvor den konkret er en del af sin samtids tilgang til den historiske hændelse
- metodisk kritisk at identificere kildens tendens, ved helt konkret at fremhæve, hvor kildens fremstillers holdning til den historiske hændelse kommer til udtryk

- anvende den sammenlignende metode til at fremhæve forskelle og ligheder mellem samfund adskilt tidsmæssigt og/eller geografisk

Evaluering:

Elevens udbytte af forløbet opleves gennem deltagelsen i timerne samt den kontinuerlige selvstændige skriftlige bearbejdning af undervisningsstoffet i form af redegørelser, analyser og vurderinger, samt illustrative eller kunstnerisk udformede tegninger som løbende og afslutningsvis kommenteres og evalueres. Elevens faglige deltagelse på rejser og ekskursioner bidrager yderligere til det samlede billede. Elevens arbejdsindsats, standpunkt og opnåede kompetencer evalueres summativt i vidnesbyrdet.